

Međunarodna konferencija: „Upravni spor u državama srednje i istočne Europe“, Opatija, 3. i 4. lipnja 2019. godine

Upravni je spor najsavršeniji oblik nadzora nad zakonitošću rada uprave, posebno nad zakonitošću upravnih odluka. Kako bi se ovaj nadzor učinio učinkovitijim i potpunijim, u različitim državama svijeta, osobito u posljednjih dvadesetak godina, uvode se pravni mehanizmi kojima se nastoji omogućiti proaktivna uloga sudova nadležnih za rješavanje upravnih sporova u zaštiti prava i pravnih interesa pojedinaca, koja mogu biti povrijeđena odlukama i radnjama javnopravnih tijela. U razvoju novih pravnih instituta posebno značenje ima razmjena dobre prakse među državama te preuzimanje adekvatnih pravnih rješenja iz usporednoga prava. Pritom je nužno voditi računa o preuzimanju onih instituta koji se mogu bez važnijih strukturnih zahvata uklopiti u tradiciju i pravnu kulturu države koja ih preuzima.

U svrhu ostvarivanja ovoga cilja, u Opatiji je 3. i 4. lipnja 2019. godine organizirana Međunarodna konferencija „Upravni spor u državama srednje i istočne Europe“. Organizatori su bili Visoki upravni sud Republike Hrvatske, Pravni fakultet u Rijeci i Zaklada *Hanns Seidel*, a u suradnji sa Saveznim upravnim sudom Njemačke i *Jean Monnet* međusveučilišnim centrom izvrsnosti – Opatija. Konferencija je okupila znanstvenike i praktičare iz osam država članica Europske unije iz srednje i istočne Europe i pet država jugoistočne Europe koje su kandidati odnosno potencijalni kandidati za članstvo u ovoj organizaciji. Time su na Konferenciji aktivno sudjelovali suci vrhovnih odnosno visokih upravnih sudova

te sveučilišni profesori iz Hrvatske, Njemačke, Austrije, Mađarske, Poljske, Češke, Slovačke, Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Albanije.

Konferenciju je otvorio predsjednik Visokog upravnog suda Republike Hrvatske Ante Galić, a pozdravne govore u ime organizatora održali su još dekanica Pravnog fakulteta u Rijeci prof. dr. sc. Vesna Crnić-Grotić i regionalni direktor za jugoistočnu Europu *Hanns Seidel* Zaklade Klaus Fiesinger. Sudionicima su se obratili i sudac Saveznog upravnog suda Njemačke Carsten Günther, ministar pravosuđa Republike Hrvatske Dražen Bošnjaković, veleposlanik Savezne Republike Njemačke u Republici Hrvatskoj Robert Klinke te predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske Đuro Sessa.

Program Konferencije obuhvatio je tri cjeline izlaganja te okrugli stol. U prvoj su cjelini iznesena iskustva Republike Hrvatske, kao države koja je prije skoro jednoga desetljeća znatno reformirala upravni spor te iskustva Njemačke, kao države stabilne pravne regulacije i Mađarske, koja trenutačno prolazi strukturalnu reformu upravnoga spora. U tom kontekstu, Ante Galić, predsjednik Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, naglasio je kako se uvođenjem nove strukture upravnih sudova te novog postupovnoga režima u Hrvatskoj značajno izmijenio koncept upravnog sudovanja uopće. Posebno je upozorio na reformacijske ovlasti upravnih sudova koje su kasatorne presude potisnule tek u drugi plan te

istaknuo prednosti i nedostatke takvoga pravnog uređenja. Dario Đerđa, redoviti profesor i predstojnik Katedre za upravno pravo Pravnog fakulteta u Rijeci, izložio je postupovna rješenja upravnog spora u usporednom pravu koja su znatno utjecala na današnje pravno uređenje upravnoga spora, posebno usmjerena na predmet i institucionalni ustroj upravnog spora, osiguranje kontradiktornosti u njegovu vođenju te sudske ovlasti pri donošenju odluke o tužbenom zahtjevu, dajući time primjere dobre i loše prakse preuzimanja pravnih instituta. Nakon prikaza hrvatskoga pravnog uređenja te razloga takve pravne regulacije, Carsten Günther, sudac Saveznog upravnog suda Njemačke, izložio je njemački model rješavanja upravnih sporova, pritom se osvrćući na reformacijske i kasacijske ovlasti sudova. Peter Darak, predsjednik Vrhovnoga suda Mađarske, izložio je prijedlog strukturne reforme upravnosudskoga sustava i upravnoga spora. Pritom je istaknuo kako se u Mađarskoj pristupa napuštanju sustava upravnosudskoga nadzora ustrojenoga u okviru sudova opće nadležnosti te se smjera, sukladno zahtjevima moderne pravne regulacije utemeljene na europskim standardima pravne zaštite pojedinaca, ustrojiti osam specijaliziranih prvostupanjskih regionalnih upravnih sudova i Visoki upravni sud.

U drugome je dijelu, posebna pozornost usmjerena na analizu ovlasti sudova u rješavanju upravnoga spora u usporednome pravu. Polazeći od uloge Europske unije, kao organizacije koja svojim pravom, ali i praksom, utječe na pravne vrijednosti i njihovu provedbu u državama članicama, Vesna Tomljenović, sutkinja Općeg suda

Europske unije i redovita profesorica Pravnoga fakulteta u Rijeci, razmatrala je posebne ovlasti Općeg suda u odnosu na ispitivanje zakonitosti akata institucija, tijela, ureda i agencija Unije u području tržišnoga natjecanja. Meinrad Handstanger, sudac Vrhovnog upravnog suda Austrije i profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Grazu, objasnio je kako su upravni sudovi u Austriji u pravilu ovlašteni donositi reformacijske odluke te sami meritorno riješiti upravnu stvar, što je ocijenio važnim dosegom novoga austrijskog pravnog uređenja. Istaknuo je važnost uvođenja posebnoga filtra za izjavljivanje žalbe, kojim je Vrhovni upravni sud u drugostupanjskom postupku ovlašten rješavati o pravnim pitanjima od temeljne važnosti. David Kryška, s Pravnog fakulteta Karlovog sveučilišta u Pragu, analizirao je ovlasti sudova u Češkoj s izraženom ovlasti kasacije. Istaknuo je kako najviše kasacijske ovlasti uzrokuju brojne poteškoće, ali i neučinkovitost upravnosudske zaštite, što je jedan od bitnih razloga inicijative za modernizacijom upravnog spora u toj državi. Andras Patyi, profesor na Nacionalnom sveučilištu za javnu upravu, izložio je specifičnosti sudske kontrole zakonitosti akata lokalne samouprave u Mađarskoj.

Posljednja cjelina izlaganja na Konferenciji obuhvatila je aktualne teme upravnoga spora u nekim državama članicama Europske unije. Tako je Martin Steinkühler, sudac Saveznog upravnog suda Njemačke, analizirao inkvizitorne ovlasti upravnih sudova u Njemačkoj u kontekstu njihove obveze utvrditi činjenično stanje te njihov učinak na zaštitu subjektivnih prava i pravnih interesa stranaka. Joanna Wegner,

izvanredna profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta Lođu, ukazala je na važnost meritornog odlučivanja u upravnome sporu, koje je, unatoč opasnostima koje nosi, nužno ne samo radi učinkovitosti i ekonomičnosti rješavanja upravnih sporova, već i radi ostvarivanja prava pojedinca uopće. Ujedno je ukazala na zastarjelost i neučinkovitost kasacijskog modela odlučivanja, posebice zbog nepravodobnog ostvarivanja prava građana u Poljskoj. Erik Kerševan, sudac Vrhovnog suda Republike Slovenije i izvanredni profesor na Pravnom fakultetu u Ljubljani, razmatrajući mehanizme pridržavanja presuda upravnih sudova u Sloveniji, ukazao je na obvezu upravnih tijela i nižih upravnih sudova da pri donošenju budućih odluka slijede stajalište Vrhovnog upravnog suda. Posljednje je izlaganje održao Juraj Vačok, izvanredni profesor Pravnog fakulteta *Comenius* Sveučilišta u Bratislavi, koji je prikazao ulogu upravnog sudovanja u Slovačkoj, posebno razmatrajući ustroj upravnosudske zaštite u sustavu sudova opće nadležnosti te trenutačnu situaciju i probleme s kojima se susreću sudovi u praksi.

Konferencija je zaključena okruglim stolom o sudskoj zaštiti prava na pristup informacijama, koji je moderirao Jurij Toplak, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mariboru. Posebnu raspravu privuklo je propisivanje roka za ostvarivanje sudske zaštite prava na pristup informacijama koji je prisutan u zakonodavstvima nekih država, primjerenost prvostupanjske zaštite ovoga prava pred visokim upravnim sudom te hitnost rješavanja sporova o zaštiti ovoga prava.

Konferenciju je zaključio Ante

Galić osvrćući se na nužnost razmjene dobre prakse između država članica Europske unije, ali i država kandidata. Posebno je istaknuo nužnost znanstvene analize postojećih propisa i prakse, a u koju je svrhu održana i ova konferencija, koja je bila tek prva u nizu.

Nina Kovač, mag. iur.

